

Pod okiem Jadwigi nr 7/2018/2019

Gazetka uczniów Szkoły Podstawowej im. Świętej Jadwigi – Królowej w Dulowej.

Witajcie!

Oto kolejny numer naszej szkolnej gazetki
"Pod okiem Jadwigi".

Ten numer będzie specjalny, znajdziecie w niej mnóstwo informacji na temat zdrowego trybu życia. Pomożemy Wam jak wybierać mądrze i żyć zdrowo. Mamy nadzieję, że spodoba Wam się nasza gazetka. Życzymy miłej lektury!

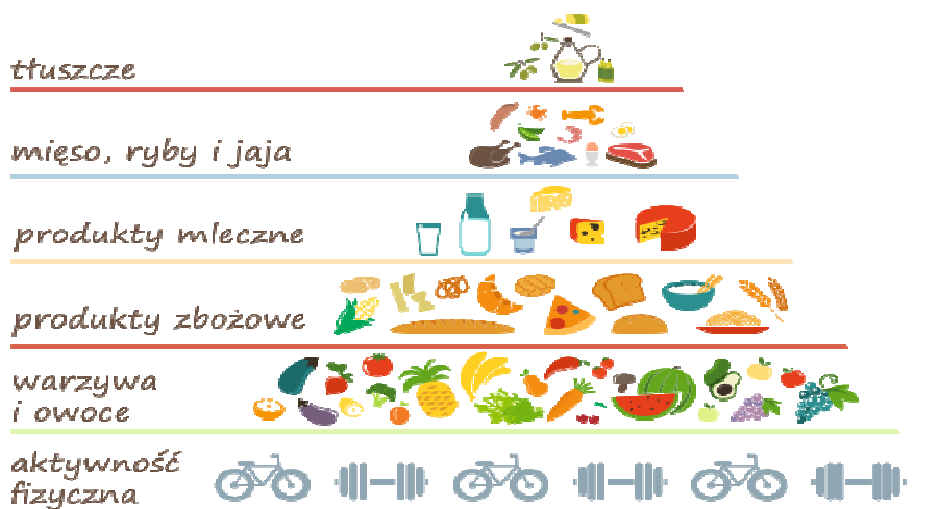
Zespół redakcyjny

NA DOBRY POCZĄTEK...

PIRAMIDA ŻYWIENIA/ZDROWIA

Różne pokarmy zawierają różne składniki pokarmowe i ważne dla zdrowia substancje. Żadna potrawa nie zawiera jednak wszystkich składników odżywczych w wystarczającej ilości. Na przykład pomarańcze zawierają witaminę C i kwas foliowy, nie zawierają natomiast witaminy B12, z kolei ser zawiera wapń, witaminę B12, nie zawiera za to witaminy C. Aby upewnić się, że spożywasz wszystkie niezbędne dla zdrowia składniki odżywcze zapoznaj się z piramidą zdrowia jako z podstawą wiedzy o prawidłowym odżywianiu.

PAMIĘTAJ! Co na dole jak najczęściej, co na górze jak najrzadziej!!

PIRAMIDA ŻYWIENIOWA 2018

Pod okiem Jadwigi nr 7/2018/2019

12 zasad Zdrowego ŻYWIENIA

Zawsze myj ręce przed posiłkiem	dzień stracony
Jedz 5 posiłków w ciągu dnia	Do szkoły wychodź po zjedzeniu śniadania i z drugim śniadaniem
Jedz o stałych porach i nie śpiesz się	Obiad to zapas energii na aktywne popołudnie
Mleko, jogurty, sery to podpora mocnych kości	Kolacje zjadaj wieczorem, nie tuż przed snem
Mięso, jaja, czy ryby-możesz wybierać	Czystą wodą gaś pragnienie
Pamiętaj o kaszach, jedz chleb, nie bułeczki	Ruch na co dzień, słodczy od święta
Dzień bez świeżych warzyw i owoców to	

SPRAWDŹ CZY ODŻYWIASZ SIĘ PRAWIDŁOWO

Zastanów się nad własnym sposobem odżywiania się i odpowiedz na podane poniżej pytania. Zaznacz odpowiedź.

1. Czy spożywasz posiłki regularnie, co najmniej trzy razy w ciągu dnia, o tych samych godzinach? TAK / NIE
2. Czy codziennie jadasz rano śniadanie przed wyjściem z domu? TAK / NIE
3. Czy utrzymujesz prawidłową wagę ciała? TAK / NIE
4. Czy zwracasz uwagę, aby Twoje posiłki były urozmaicone tzn. zawierały wiele różnych produktów? TAK / NIE
5. Czy jadasz przynajmniej raz dziennie ciemne pieczywo lub musli? TAK / NIE
6. Czy wypijasz codziennie około 2 szklanek mleka (lub jogurtu, kefiru) i zjadasz biały ser? TAK / NIE
7. Czy przynajmniej 2 razy w tygodniu przygotowujesz posiłki z ryb zamiast mięsa? TAK / NIE
8. Czy jesz codziennie owoce i warzywa? TAK / NIE
9. Czy więcej jadasz tłuszczów roślinnych (margaryny, oleje) niż zwierzęcych (masło, smalec)? TAK / NIE
10. Czy starasz się ograniczać spożycie słodczy i słodkich napojów? TAK / NIE
11. Czy ograniczasz spożycie soli kuchennej? TAK / NIE

Podlicz liczbę odpowiedzi TAK -..... punktów 11-10 punktów-możesz sobie pogratulować: odżywasz się prawidłowo, chroniąc w ten sposób swoje zdrowie. 9-7 punktów-świadczy o tym, że starasz się podchodzić racjonalnie do żywienia, lecz może warto zrobić pewne korekty. 6 i mniej punktów-powinieneś uzupełnić swoją wiedzę, a co najmniej zgłosić się po poradę do dietetyka, gdyż Twój sposób odżywiania może sprzyjać chorobom.

CO DO SZKOŁY NA DRUGIE ŚNIADANIE? WYBIERAJ MĄDRZE!

TAK!!!

NIE!!!

Pod okiem Jadwigi nr 7/2018/2019

Gaszą pragnienie, odkwaszają organizm, są bogatym źródłem witamin, minerałów i błonnika. Ponadto zawierają antyoksydanty, które chronią nas przed wolnymi rodnikami odpowiedzialnymi za starzenie się organizmu i choroby nowotworowe.

COCA-COLA Jest szkodliwa, sztucznie słodzona, karmylna, mnóstwo w niej konserwantów, sztucznych barwników. Zawiera kwas węglowy, który po długim picu wyżera szkliwo zębów i ścianki żołądka.

KANAPKA Zdrowe kanapki najlepiej przyrządzać na ciemnym, na przykład wieloziarnistym pieczywie. Taki rodzaj pieczywa podtrzyma energię naszego organizmu przez cały dzień. Do kanapek świetnie nadają się dodatki z warzyw, takie jak: kukurydza, fasola, sałata, kiełki, papryka, pomidory.

CHIPSY Mają niewielką wartość odżywczą, za to wysoką zawartość tłuszczu i soli kuchennej. W efekcie wprowadzają do organizmu młodego konsumenta wiele substancji, które mogą być odpowiedzialne za różne choroby cywilizacyjne, m. in. za otyłość.

BATON Jego wartość odżywcza jest niewielka. Przeciętny batonik czekoladowy zawiera ok. 25 g cukru, a od dawna wiadomo, że nadmiar cukru powoduje otyłość, choroby zębów i cukrzycę.

OWOCE To niezastąpione źródło witamin, składników mineralnych i innych substancji, które są niezbędne dla naszego zdrowia.

Szklanka mleka zawiera:

witaminę B2 -w 20%,
witaminę A -w 6%, magnez -w 10%,
magnez -w 10%,
energię -w 5%,
białko -w 10%,
fosfor -w 25%,
wapń -25%,
cynk -w 6%

Pod okiem Jadwigi nr 7/2018/2019

Jak sport wpływa na rozwój dziecka?

Sport, to gimnastyka – ruch na świeżym powietrzu, w sali gimnastycznej, w domu, sport wyczynowy zawodników. Ruch spełnia bardzo ważną rolę w życiu każdego człowieka, w każdym wieku. Ważny jest szczególnie dla osób, spędzających większą część dnia w domu przed telewizorem, przy komputerze, wykonujących pracę „na siedząco”. Szczególnie te osoby powinny w ciągu dnia kilka minut poświęcić na wykonanie prostych ćwiczeń, które pozwolą mięśniom na odpoczynek i odprężenie całego ciała. W okresie rekonwalescencji, po ciężkiej chorobie, zdjęciu gipsu, długotrwałym leżeniu w łóżku, wytrwałe ćwiczenia wzmocnią mięśnie, dzięki nim chory odzyska siły i będzie mógł normalnie funkcjonować. Sporty takie jak: jazda na rowerze, jogging lub gra w piłkę podnoszą kondycję fizyczną, natomiast aerobik ujędrnia ciało i poprawia sylwetkę. Codzienna kilkuminutowa poranna gimnastyka przy otwartym oknie, powoduje lepsze ukrwienie i rozbudzenie całego organizmu. Dzięki sportowi wiele osób mogło osiągnąć doskonałe rezultaty w danej dyscyplinie. Sportowcy ci chcą osiągnąć jak najlepsze wyniki w konkurencjach z innymi zawodnikami, dzięki karierze sportowej stają się sławni i osiągają wysokie zyski. Przykładem takiego człowieka jest nasz polski skoczek Adam Małysz. Dzięki wytrwałości w wykonywaniu ćwiczeń ten sportowiec osiągnął wiele medali i nagród w zimowych zawodach sportowych. Sport jest doskonałym spędzeniem wolnego czasu przez dzieci i młodzież, która ćwicząc w siłowniach i fitness klubach traktuje sport, jako rozrywkę. Niestety niektórzy sportowcy chcąc stać się najlepszymi w danej dyscyplinie sportowej zaczynają zażywać środki dopingujące, które nie tylko im nie pomagają w osiągnięciu zamierzonego celu, ale wręcz obniżają stopniowo ich sprawność fizyczną. Inni starają się ćwiczyć i trenować jak najwięcej, co w niektórych przypadkach prowadzi do poważnych kontuzji i w konsekwencji do wykluczenia danego zawodnika z danej dyscypliny sportowej. Uprawianie sportu może sprawiać przyjemność i dawać nam satysfakcję, pod warunkiem, że przy wykonywaniu ćwiczeń zachowamy umiar i zdrowy rozsądek.

1. Sporty zimowe:

a) narciarstwo:

Jest dziedziną sportu, turystyki i rekreacji zimowej. Jako dyscyplina sportu dzieli się na narciarstwo:

- 1). klasyczne**, składa się na biegi narciarskie, biegi sztafetowe, kombinację klasyczną i skoki narciarskie.
- 2). alpejskie**, składa się na bieg zjazdowy, siałom gigant, supergigant, siałom specjalny, siałom równoległy.
- 3). akrobatyczne**, odmiana narciarstwa rozgrywana w trzech konkurencjach: akrobacji, jeździe na muldach, jeździe figurowej.

W narciarstwie najstarszą konkurencją jest bieg płaski-pierwsze zawody rozegrano w 1767r. w Christianii(dawna nazwa Oslo) dla norweskich wojskowych oddziałów narciarskich. Zawody narciarskie znajdują się w programie Zimowych Igrzysk Olimpijskich od początku-od 1924r. w Chamonix. W Polsce trzykrotnie odbyły się zawody rangi MŚ w konkurencjach klasycznych-w 1929r.,1939r. i 1962r. w Zakopanem. Jedyne złoty medal olimpijski w narciarstwie zdobył dla Polski W. Fortuna-w skokach narciarskich(1972r. w Sapporo).

Pod okiem Jadwigi nr 7/2018/2019

b) Łyżwiarstwo:

1). figurowe, składa się z czterech konkurencji-z jazdy solowej kobiet i mężczyzn, jazdy par sportowych i par tanecznych. Za ojczyznę łyżwiarstwa uważa się Holandię, ale pierwszy łyżwiarski klub sportowy w świecie powstał w 1642r. w Szkocji. W latach 1868r.-1875r. tournée po Europie odbył kanadyjski łyżwiarz J. Haines, prekursor łyżwiarstwa figurowego. Największy sukcesy z polskich łyżwiarzy odnosił G. Filipowski. Był on medalistą Mistrzostw Świata, Europy i Polski.

2). szybkie, dyscyplina sportowa polegająca na rozgrywaniu wyścigów na torze lodowym na czas. Program olimpijski składa się z wyścigów na 500m, 1000m, 1500m, 3000m i 5000m kobiet oraz 500m, 1000m, 1500m i 10000m mężczyzn. Zawodnicy startują na torze parami. W latach 90. Popularność zdobyły wyścigi na krótkim torze, tzw. short-track, wprowadzone również do programu olimpijskiego(jednocześnie na torze ściga się po kilku zawodników).

Pierwsze zawody łyżwiarskie rozegrano w 1801 w Holandii, pierwsze mistrzostwa świata odbyły się w 1889 w Amsterdamie. Największe sukcesy z polskich łyżwiarzy odnosili Z. Nehringowa, E. Seroczyńska(wicemistrzyni olimpijska z 1960 na 1500 m, mistrzyni świata z 1962 na 500 m, 23-krotna mistrzyni Polski od 1951 do 1963), H. Pilejczyk(brązowa medalistka olimpijska z 1960 na 1500 m, wicemistrzyni świata z 1960 na 1000 m, 30-krotna mistrzyni Polski od 1954 do 1972, 40-krotna rekordzistka kraju), E. Ryś-Ferens(wielokrotna medalistka Mistrzostw Świata i Mistrzostw Europy), J. Radke.

c) Żeglarsstwo lodowe:

Jest to sport żeglarski uprawiany na ślizgach lodowych(bojer). Ojczyzną tego sportu jest Holandia, dopiero w XIXw pojawił się w krajach nadbałtyckich. Kolebką polskiego żeglarsstwa lodowego są Chojnice(ok.1920r.), jego propagatorem był O. Weiland. Polscy bojerowcy wielokrotnie zdobywali tytuły mistrzów Europy i świata. Żeglarsstwo lodowe w naszym kraju zorganizowane jest w Polskim Związku Żeglarskim(PZŻ).

Pod okiem Jadwigi nr 7/2018/2019

2. Sporty zespołowe:

a). siatkówka:

Siatkówka jest zespołową, bezkontaktową grą sportową, której istotą jest współzawodnictwo dwu 6-osobowych drużyn, dążących do takiego przebicia piłki nad siatką, by uderzyła ona w pole przeciwnika. Zawodnicy jednej drużyny mają prawo do 3 odbić piłki na swojej połowie boiska (ewentualnie 4, jeśli po drodze piłka została dotknięta przy tzw. blokowaniu) rękami lub inną częścią ciała powyżej pasa.

Pierwsze MŚ w siatkówce odbyły się w 1949 (kobiety od 1952), w programie olimpijskim siatkówka znalazła się w 1964. Polacy odnieśli największe sukcesy pod kierunkiem trenera H. Wagnera w latach 70., zdobywając mistrzostwo olimpijskie (1976) i MŚ (1974). Polki zdobywały medale MŚ i ME, 2-krotnie stając na podium olimpijskim (1964, 1968 - brązowe medale). Największe sukcesy w rywalizacji mężczyzn odnosiły reprezentacje: ZSRR, Japonii, Polski, Czechosłowacji, USA, Brazylii, Holandii i Włoch, a wśród kobiet reprezentacje Japonii, ZSRR, Chińskiej Republiki Ludowej i Kuby.

b). hokej:

Jest rodziną gier zespołowych polegających na uderzaniu lub popychaniu małej piłki lub krążka przy pomocy łasek, kijów lub rakiet w celu zdobycia bramki. Odmiany hokeja:

1). bandy, zespołowa gra sportowa, rodzaj hokeja na lodzie. Zamiast krążka używa się piłki, a skład dwu drużyn wynosi po 11 zawodników.

2). na lodzie, gra zespołowa rozgrywana na lodowisku pomiędzy dwiema drużynami. Celem gry jest wbicie kijem hokejowym kauczukowego krążka do bramki przeciwnika. Zawodnicy poruszają się na łyżwach i są zabezpieczeni ochronnym sprzętem. Jedna drużyna składa się z 6 graczy aktualnie występujących na lodzie oraz kilkunastu rezerwowych (zmiany następują "w locie" lub w przerwach w grze). Gra toczy się 60 minut czasu efektywnego (3 tercje po 20 minut).

Kolebką hokeja na lodzie jest Kanada, pierwszy mecz rozegrali w 1855 w Kingston żołnierze oddziału Królewsko-Kanadyjskich Strzelców. Przepisy opracowali studenci z Montrealu w latach 70. XIX w. Od 1893 rozgrywany jest Puchar Stanleya (początkowo dla zespołów Kanady, potem również dla amerykańskich), uważany obecnie za najcenniejsze trofeum w zawodowym hokeju - zdobywa go najlepszy zespół ligi NHL. Pierwsze ME odbyły się w 1908, pierwsze MŚ w 1930.

W Polsce pierwsze sekcje hokejowe powstały w 1922. Najlepsi od wielu lat są hokeiści Kanady, Rosji (dawny ZSRR), Czech (dawna CSRS), Szwecji,

Pod okiem Jadwigi nr 7/2018/2019

USA, Finlandii. Największym sukcesem Polaków było wicemistrzostwo Europy w 1929 i 1931, propagandowo największym echem odbiło się zwycięstwo 6:4 nad ZSRR podczas MŚ w Katowicach w 1976, mimo że w tych zawodach biało-czerwoni spadli z grupy A.

3). na trawie, gra zespołowa, której celem jest wbicie piłki za pomocą łaski hokejowej do bramki przeciwnika. Jedna drużyna składa się z 11 zawodników, gra się 2 razy po 35 minut.

W Polsce pierwsze sekcje hokejowe utworzono w 1907 we Lwowie. Po wojnie centrum hokeja na trawie stały się Wielkopolska i Śląsk. W programie olimpijskim dyscyplina ta znajduje się od 1908. Przez wiele lat największe sukcesy światowe odnosili reprezentanci Indii i Pakistanu, w latach 80. i 90. także innych krajów (Anglii, Niemiec, Australii, Holandii, Hiszpanii).

4). hurling, odmiana hokeja na trawie rozgrywana przez 15-osobowe zespoły. Bramki w kształcie litery H (jak w rugby). Gra wywodzi się z Irlandii i tam też jest głównie uprawiana.

5). lacrosse, zespołowa gra sportowa podobna do hokeja na trawie, prowadzona również na boisku trawiastym. Celem gry jest umieszczenie piłki, za pomocą kija zakończonych trójkątną rakieta, w bramce przeciwnika. Grają dwie drużyny po 10 zawodników (kobiety po 12). Gra pochodzenia europejskiego i indiańskiego.

We Francji grano w lacrosse w XVI w. ("la crosse" - zakrzywiony kij). W XVII w. przeniesiona przez francuskich emigrantów do Kanady, gdzie znano już podobne gry indiańskie: bagatonay, shinney i takwari. W programie olimpijskim w 1904 i 1908. Obecnie popularna w Kanadzie, USA i Australii.

koszykówka:

Jest sportową grą zespołową uprawianą przez mężczyzn i kobiety, jedną z najbardziej popularnych dyscyplin sportowych na świecie, obok piłki nożnej i siatkówki. Celem gry dwóch drużyn (po 5 zawodników każda) jest wrzucenie piłki do kosza, wygrywa drużyna, która w ciągu 40 minut (w zawodowej koszykówce - 48 minut) zdobędzie więcej punktów (1 za rzut wolny, 2 lub 3 za rzut celny z gry).

Za ojca koszykówki (angielski: basketball) uchodzi Amerykanin, dr J. Naismith, który w 1891 wygrał konkurs na grę przydatną dla zimowej zaprawy lekkoatletów i rugbyistów. Debiut w programie olimpijskim nastąpił dopiero w 1936 (4. miejsce Polski). Złote medale zdobywały zespoły USA, a z rzadka ZSRR i Jugosławia.

Wielka ekspansja koszykówki rozpoczęła się w latach 80. i 90., gdy światową popularność zdobyli zawodowi koszykarze z amerykańskiej ligi NBA. Na olimpiadzie w Barcelonie w 1992 USA reprezentował po raz pierwszy w historii Dream Team, czyli Drużyna Marzeń, z takimi graczami jak: M. Jordan, *Magic* Johnson, L. Bird, Ch. Barkley, K. Malone, P. Ewing, D. Robinson, J. Stockton, S. Pippen, C. Drexler, Ch. Mullin i Ch. Laettner. Fantastyczna gra Drużyny Marzeń była największym wydarzeniem Igrzysk w Barcelonie. Na mistrzostwach świata 1994 Amerykanie wystawili Dream Team II z nową gwiazdą - S. O'Nealem. Na olimpiadzie w Atlancie w 1996 wystąpił Dream Team III, w którego składzie znaleźli się m.in.: Ch. Barkley, S. Pippen, K. Malone, S. O'Neal, H. Olajuwon, D. Robinson, J. Stockton.